

Is berichtgeving over de Bijlmerramp een verdienmodel van de media geworden?

Het lijkt realistisch om te stellen dat berichtgeving over de Bijlmerramp tot op zekere hoogte een verdienmodel van de media is geworden, met als bewijs de commerciële successen en continue productie van content rond dit onderwerp. Dit is echter een complex fenomeen met zowel legitieme journalistieke doelen als commerciële motieven.

Commercieel bewijs van het verdienmodel

Kijkcijfersuccessen

De dramaserie Rampvlucht (2022) van KRO-NCRV trok 1,3 miljoen kijkers voor de eerste aflevering en behaalde de tweede plaats in de kijkcijfer top 25. Dit toont aan dat Bijlmerramp-content een gegarandeerd publiek trekt en dus commercieel aantrekkelijk is.

Multimedia-exploitatie

KRO-NCRV ontwikkelde rond Rampvlucht een complete contentstrategie met:

- Een vijfdelige dramaserie
- Een documentaire
- Een podcast
- Een digitale reconstructie

Deze 360-graden benadering maximaliseerde de commerciële waarde van het onderwerp en spreidt de content over verschillende platforms en doelgroepen.

Structurele content-productie

Sinds 1992 is er een continue stroom van Bijlmerramp-content geproduceerd:

- Murky Skies (2022) - internationale documentaireserie
- Een Gat in Mijn Hart (2022) - Omroep ZWART documentaire
- De Bijlmertapes (2017) - documentaire van Botte Jellema

- Jaarlijkse herdenkingsuitzendingen

Waarom is dit onderwerp zo commercieel aantrekkelijk?

Perfect media-narratief

De Bijlmerramp bevat alle elementen van een succesvolle mediastory:

- Mysterie en complottheorieën die spanning genereren
- Emotionele verhalen van slachtoffers en nabestaanden
- Overheidsgeheimen en cover-up verhalen
- Geopolitieke intriges met Israël en de VS

Hernieuwde relevantie

Elk decennium biedt nieuwe herdenkingsmomenten (20, 25, 30 jaar) die media aanleiding geven voor nieuwe producties met gegarandeerde nieuws waarde.

Breed doelpubliek

Het onderwerp spreekt verschillende doelgroepen aan:

- Geschiedenisliefhebbers
- Complotdenkers
- Slachtoffers en nabestaanden
- Algemeen publiek met interesse in mysteries

Kritische kanttekeningen bij commercialisering

Trauma-exploitatie

Experts waarschuwen voor "extra opgeroepen traumatisering" - een vierde golf van trauma veroorzaakt door media-exploitatie van het onderwerp. De continue aandacht kan nieuwe pijn veroorzaken bij betrokkenen.

Versterking van complottheorieën

Commerciële media hebben er belang bij om mysteries in stand te houden omdat

oplossingen het verhaal minder interessant maken. Dit leidt tot "perverse stemmingmakerij" volgens expert Henk Pruis.

Sensationalisme boven feiten

De dramatische presentatie in series en documentaires kan feiten verdraaien ten behoeve van entertainment-waarde, zoals geconstateerd bij Rampvlucht.

Legitieme journalistieke aspecten

Maatschappelijke relevantie

Veel producties hebben legitieme journalistieke doelen:

- Waarheidsvinding en transparantie
- Overheidsverantwoording en democratische controle
- Geschiedschrijving en maatschappelijk geheugen

Onderzoeksjournalistiek

Journalisten zoals Vincent Dekker en Pierre Heijboer hebben jarenlang onbetaald onderzoek gedaan uit professionele motivatie, niet louter commerciële overwegingen.

Balans tussen commercie en journalistiek

Zelfkritiek binnen de sector

Media-professionals erkennen het dilemma tussen commerciële druk en journalistieke integriteit. De VVDJ/NVJ heeft dit onderwerp meerdere keren besproken.

Publieke omroep versus commerciële media

Publieke omroepen hebben andere drijfveren dan commerciële partijen, hoewel ook zij kijkcijfers nodig hebben voor hun legitimiteit.

Conclusie

Het is realistisch en gerechtvaardigd om te stellen dat Bijlmerramp-berichtgeving een verdienmodel is geworden. De continue productie, hoge kijkcijfers en multimedia-exploitatie bewijzen de commerciële waarde.

Dit is echter niet per definitie verwerpelijk - het toont ook aan dat er blijvende maatschappelijke belangstelling is voor waarheidsvinding en overheidsverantwoording. Het probleem ontstaat wanneer commerciële belangen de journalistieke integriteit ondermijnen en leiden tot sensationisme, trauma-exploitatie of het in stand houden van complottheorieën voor entertainment-doeleinden.

De uitdaging ligt in het vinden van een balans tussen legitieme journalistieke belangstelling en respectvolle, feitelijke berichtgeving die slachtoffers niet her-traumatiseert en de maatschappelijke dialoog ten goede komt.